

Pinksteren

19 mei 2024

Voorgangers: Henk Baars en Gerard Jansen

Welkom

Lied: Kom jij beloofde

Inleiding:

We hopen op Paasochtend geen gesloten kring van mensen te zijn die elkaar slechts stevig vasthoudt, maar een groep tochtgenoten geboeid door diezelfde innerlijke stem die ons niet loslaat. Helaas hebben we geen klok die naar aloude traditie ons uit onze huizen lokt om samen te komen. Juist als we over onze persoonlijke verschillen heenstappen kunnen we iets realiseren en ons licht laten schijnen over armen en rijken, zieken en gezonden. Bij dergelijke ontmoetingen als vanochtend beginnen we iets te begrijpen van de noden van onze medemens en beginnen we elkaars wonden te verbinden zoals in een veldhospitaal midden in een gepolariseerde stad.

Gebed

Eeuwige,

Schenker van alle goede gaven,

wij bidden U om de vruchten van de Geest:

- de vrucht van liefde, die de eerste en belangrijkste is, want U bent liefde....
- de vrucht van de vreugde, dat wij er zijn – nog steeds – uw geloofsgemeenschap, volgelingen van Jezus....
- de vrucht van de vrede, om naar te zoeken te midden van conflicten en onenigheid....
- de vrucht van geduld om vol te houden in moeilijke situaties, bij tegenstand en vijandschap....
- de vruchten van vriendelijkheid en goedheid als teken van eerbied waar mensen onnodig worden gekwetst....
- de vrucht van trouw aan wie ons gegeven zijn om mee te leven...
- de vruchten van zachtmoedigheid en zelfbeheersing in onze taal en in ons handelen....

Mogen wij vervuld worden van deze gaven van de Geest,

waardoor wij een teken worden van Uw aanwezigheid hier op aarde.

Amen.

Lichtritueel

In de ruimte waar het Pinksteren werd waren volgens de Handelingen zelf 120 van hen bijeen, waaronder waarschijnlijk ook vele vrouwen. We hebben hun namen niet, wel hebben we de namen van de 12, teruggaand op de 12 stammen van Israël.

We steken 12 vlammetjes aan:

- **Bartholomeüs** was volgens diverse vertellingen missionaris in Arabië, Ethiopië en het gebied ten zuidoosten van de Zwarte Zee, waar hij levend werd gevild en stierf.
- **Jacobus de mindere** speelde een grote rol als een van de leiders van de eerste christelijke gemeenten in Jeruzalem.
- In het Evangelie van Johannes staat dat **Andreas** de eerste discipel was die zich bij Jezus aansloot.
- **Judas Iskariot** verraadde Jezus voor 30 zilverlingen en leverde hem over aan de Joodse leiders. Volgens evangelist Matteüs kreeg Judas er spijt van en hing zich op.
- **Petrus** was volgens de Bijbel de eerste die Jezus zag na de opstanding.
- **Johannes** was een van de vertrouwelingen van Jezus en kreeg een centrale rol in de eerste gemeente in Jeruzalem.

- **Thomas** was volgens overleveringen missionaris in Syrië, het Parthische Rijk (ongeveer het huidige Iran) en Klein-Azië (het huidige Turkije), voor hij naar India ging.
- **Jacobus de meerdere** was een van de eerste discipelen. Volgens het bijbelboek Handelingen in het Nieuwe Testament joeg de Joodse koning Herodes Agrippa hem in 44 n.Chr. de martelaarsdood in.
- **Filippus** was erbij toen Johannes de Doper Jezus doopte.
- **Matteüs** – in sommige evangeliën Levi genoemd – was tollenaar.
- **Judas Taddeüs** was missionaris in o.a. Palestina, Syrië, Libië, Armenië en het Parthische Rijk
- **Simon** predikte in Egypte en sloot zich daarna bij Judas Taddeüs aan.

Lied: Veni sancte spiritus

Lezing: Handelingen 2, 1 – 13

Toen de dag van het Pinksterfeest aanbrak waren ze allen bij elkaar. Plotseling klonk er uit de hemel een geluid als van een hevige windvlaag, dat het huis waar ze zich bevonden geheel vulde. Er verschenen aan hen een soort vlammen, die zich als vuurtongen verspreidden en zich op ieder van hen neerzetten, en allen werden vervuld van de heilige Geest en begonnen op luide toon te spreken in vreemde talen, zoals hun door de Geest werd ingegeven.

(Het stuk hierna werd simultaan gelezen in: Nederlands, Plat Haags, Fries, Gronings, Frans, Duits, Spaans, Latijn)

In Jeruzalem woonden destijds vrome Joden, die afkomstig waren uit ieder volk op aarde. Toen het geluid weerklonk, dromden ze samen en ze raakten geheel in verwarring omdat ieder de apostelen en de andere leerlingen in zijn eigen taal hoorde spreken. Ze waren buiten zichzelf van verbazing en zeiden: “Het zijn toch allemaal Galileeërs die daar spreken? Hoe kan het dan dat wij hen allemaal in onze eigen moedertaal horen? Parten, Meden en Elamieten, inwoners van Mesopotamië, Judea en Cappadocië, mensen uit Pontus en Asia, Frygië en Pamfylië, Egypte en de omgeving van Cyrene in Libië, en ook Joden uit Rome die zich hier gevestigd hebben, Joden en proselieten, mensen uit Kreta en Arabië – wij allen horen hen in onze eigen taal spreken over Gods grote daden.” Verbijsterd en geheel van hun stuk gebracht vroegen ze aan elkaar: “Wat heeft dit toch te betekenen?” Maar sommigen zeiden spottend: “Ze zullen wel dronken zijn.”

Lied: Lied van de 50 dagen

Lezing: Galaten 5, 16 – 18 en 22 – 26

Ik zeg u dus: laat u leiden door de Geest, dan bent u niet gericht op uw eigen begeerten. Wat wij uit onszelf najagen is in strijd met de Geest, en wat de Geest verlangt is in strijd met onszelf. Het een gaat in tegen het ander, dus u kunt niet doen wat u maar wilt. Maar wanneer u door de Geest geleid wordt, bent u niet onderworpen aan de wet.

De vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Er is geen wet die daar iets tegen heeft. Wie Christus Jezus toebehoort, heeft zijn eigen natuur met alle hartstocht en begeerte aan het kruis geslagen. Wanneer de Geest ons leven leidt, laten we dan ook de richting volgen die de Geest ons wijst. Laten we elkaar niet uit eigenwaan de voet dwarszetten en elkaar geen kwaad hart toedragen

Lied: Wij zullen één van ziel

Overweging

Je moet maar naar buiten durven komen met zo'n onbarmhartig verhaal als het om asielzoekers en vluchtelingen gaat. Een soort omgekeerd pinksterverhaal, want ik moet toch onwillekeurig denken aan de kabinetsformatie. Triomfantelijk naar buiten met het meest onbarmhartige verhaal van de laatste decennia op dat punt. Het verschil is dat het heldere verstaanbare taal is zonder marges en open einden. Populisme is bijna altijd egoïsme. Bepaald geen zachte krachten die altijd winnen in het eind. Het zou zomaar kunnen dat we de Bethel hier weer tijdenlang gaan vullen met hopeloze mensen. Ik zou zeggen formeerders, ga weer naar binnen en denk nog even na. Tot zover mijn politieke uiting. Ik zeg het er maar bij. Jullie kennen me. Hoewel, alles wat je doet en niet doet is politiek. Dat wil zeggen je koopgedrag, je vakantiegedrag, je mobiliteit en ga zomaar door. Er is in deze verscherpte tijden vrijwel geen onschuld meer. Of was dat er eigenlijk nooit en heeft het iets te maken met de nostalgische onschuld die samenhangt met je jeugd?

In de geloofscontext lijkt Pinksteren toch, cynisch gesproken, vooral een reactie van rouw op het verlies van een goeroe die samenhang gaf aan het leven van de leerlingen en velen om hen heen. Van buitenaf werden ze gezien als een politieke en religieuze sekte en ook daardoor angstig bij elkaar zittend in afwachting van de dingen die komen gaan. Hij was dan wel verzezen, maar wie geloofde dat? Ze doen net of alleen Thomas dat niet geloofde. En dan nog wat maakte dat uit? Er was nog nauwelijks nadenken over wat je nu moest gaan doen. Geen theologie geen echt perspectief. Is dat onvergelijkbaar met onze tijden? Ik denk het niet. De vraag die iedere keer aan ons gesteld wordt, wat betekent het om nu christen te zijn, wat moet gedaan? Ook weer in een nieuwe regeerperiode. Daar zijn veel teksten over, maar voor mij heeft er altijd een uitgesprongen. Het is bekend geworden als de Bergrede van Willem Aantjes uit 1975. Als je het doorleest heeft het nog niets aan actualiteit ingeboet "Waar het omgaat, schrijft hij, is dat het aanvaarden van het evangelie als richtsnoer geen vrijblijvende zaak mag zijn. Daar is het Evangelie te kostbaar en uniek voor. Een zwaarder referentiekader dan het evangelie is er niet. De vraag is niet, hoe goed christen iemand is, maar hoe serieus hij het principiële uitgangspunt van de door hem vertegenwoordigde politieke richting neemt voor zijn activiteiten; in hoeverre het beginsel niet alleen op papier geldt, maar ook in het praktisch beleid als maatstaf en zelfs als voornaamste maatstaf zal functioneren. Niet als een last, maar als een bevrijding (zie de Galaten tekst die we zojuist lazen). Het Evangelie geeft geen rechtstreekse richtlijnen voor het politieke handelen, maar in praktische zin wel. Mattheus 25, hongerigen voeden, dorstigen te drinken geven, vreemdelingen huisvesten, naakten kleden, zieken en gevangenen bezoeken. Maar dat moet je dan wel nu we meer dan 2000 jaar verder zijn durven toepassen. Afijn ik ga nu even verder in mijn eigen woorden: hongerigen te eten geven? Het feit dat er nog steeds voedselbanken bestaan geeft aan dat dat beeld niet klopt, vreemdelingen huisvesten? Niet ondenkbaar dat we dadelijk zelfs worden gestraft als we ongedocumenteerden helpen, gevangenen bezoeken? Minimaal. Het is een wereld op grote afstand geworden. Actief zijn bij Amnesty International vinden we al heel wat en dat is ook natuurlijk wat. Ontwikkelingssamenwerking? Nu ja we hebben gehoord wat er gaat gebeuren. Collega vredesorganisatie van kerk en Vrede Pax gaat heel wat subsidie verliezen.

Ik denk dat ik heel goed begrijp de angst van de leerlingen om naar buiten te treden. Ze wisten dit allemaal, ze hadden die Bergrede gehoord. Mijn hemel wat een opdracht, we steken onze nek in een strop, we gaan er aan als we dat tegen de stroom in verkondigen, moeten ze gedacht hebben. Natuurlijk, we kunnen alles onder het theologische ontleedmes leggen en tevens allerlei maatschappelijke en politieke analyses maken, maar dan lopen we vast op ons christenen zelf. Een verlammende machteloosheid ook al omdat we als christenen niets meer in de melk te brokkelen hebben. Ik weet het, ook de christelijke politiek heeft tot bittere teleurstellingen geleid, misschien wel omdat de Bergrede niet meer als richtsnoer werd gezien. Maar de wereld hunkert naar ethische politiek. De vraag die ons hele leven begeleidt is 'Adam, waar ben je', Waar sta je in de problemen van

deze tijd? Aan welke kant sta je? Christenen worden o.a gekenmerkt door het feit dat we beseffen dat we verantwoording moeten afleggen tegenover de schepping wat dat dan ook is in diepste zin. Dat is geloof.

Bij ons heeft al eens iemand brood verdeeld dat genoeg was voor allen. Bij ons is al eens iemand opgestaan uit de doden. Zo schreef ooit Dorothee Sölle.

We waren een paar dagen in Frankrijk en Duitsland en bezochten vlakbij Tübingen een Cisterciënzer klooster. En boven de poort stond: "Porta patet cor magis- De deur is geopend het hart nog meer" En we stootten daar op een landkaart met daarop ingetekend de plekken waar zij, maar ook andere ordes allemaal kloosters hadden. Ik denk wel meer dan 1000 in heel Europa. Wat een kracht is daarvan uitgegaan, wat een machtig antwoord op de oorlogscultuur en de noden van de Middeleeuwen. Allemaal weg, musea resten slechts. Tevens de kracht van de reformatie. Nog dichterbij kwamen we op onze terugtocht in Asten terecht. Mijn vader en moeder gaven altijd een paar keer per jaar een gift aan de paters van Asten. Waarom alleen aan hen, daar ben ik nooit achter gekomen, maar de geest of de nostalgie dreef ons naar Asten en ik vond daar bij navraag het klooster dat de paters van het heilig Hart ooit hadden. Ze leidden bijna 1000 jongeren op. Welgeteld zijn er nog een paar priesters over. Ook daar in het begin van de negentiende eeuw een enorme bloei van al die congregaties rond dikwijls diaconale doelen. Het gaat er natuurlijk niet om, om dat allemaal weer tot leven te wekken, op die manier lijkt dat onmogelijk, maar je kunt je afvragen waar die kracht is gebleven.

Wat als een principiële houding niet meer voorhanden is in de wereld om je heen. Moeten wij dan niet zelf veel krachtiger naar buiten treden en laten zien waar we voor staan op vele maatschappelijke terreinen? Waarom afwachten wat anderen op dit terrein doen. De eerste christenen waren ook niet met veel. Als het zout zijn kracht verliest, waarmee zal men dan nog zouten?

En de mystica Etty Hillesum schrijft op 20 juli 1942 's avonds om 09.30:

Onbarmhartig, onbarmhartig! Maar des te barmhartiger moeten wij innerlijk zijn, dat is toch het enige. Waar mijn gebed vanochtend in de vroege op neer kwam: Mijn God dit tijdperk is te hard voor broze mensen als ik ben. Ik weet ook dat hierna weer een ander tijdperk komen zal, dat humanistisch zal zijn. Ik wil zo graag blijven leven om al de menselijkheid, die ik in me bewaar, ondanks alles, wat ik dagelijks meemaak over te dragen in dat nieuwe tijdperk. Dat is ook het enige, waardoor wij de nieuwe tijd kunnen voorbereiden, door haar nu al in ons voor te bereiden. En ergens ben ik zo licht van binnen, zo zonder enige verbittering en heb zoveel kracht en liefde in me. Ik wil zo graag blijven leven om de nieuwe tijd te helpen voorbereiden en om dat onverwoestbare in mij behouden over te dragen naar de nieuwe tijd, die zeker zal komen, ze groeit immers al in mij, iedere dag, ik voel het toch?

Lied: Adembenemend nieuw

Voorbeden

Bidden wij tot Hem, die al van ons hield nog voor wij geboren waren.

Eeuwige, verward en angstig kijken wij om ons heen en zien wat er in de wereld gebeurt. Sommigen kruipen in hun schulp om niet te zien wat toch gezien moet worden, om niet te horen wat toch gehoord moet worden; anderen lopen zogenaamde leiders achterna die menen met simpele oplossingen de problemen van deze tijd de baas te kunnen. Ieder kruipt in zijn of haar eigen bubbel, waardoor wij niet meer gevoed worden door de ideeën, gedachten en het enthousiasme van anderen.

Wij bidden U: Adem ons open! Laat Uw Geest op ons inwerken, zodat we ons hart openstellen en elkaar daadwerkelijk kunnen ontmoeten.

Moge dit leiden tot meer begrip, zodat we elkaars taal weer gaan spreken waardoor deuren van hoop en uitzicht zich openen; dat we ons weer thuis gaan voelen bij elkaar en bereid zijn ons eendrachtig in te zetten voor de noden van onze samenleving. Begeester ons daarbij, maak ons enthousiast, zodat ieder naar eigen vermogen en mogelijkheden iets kan betekenen voor anderen.

Wij bidden U dat de Bethel zo'n plaats van ontmoeting zal blijven, waardoor wij elkaar kunnen inspireren en uw liefde voor ons tastbaar kan blijven; dat wij ons ook altijd open blijven stellen voor nieuwe ideeën en gedachten die vorm kunnen geven aan wie wij als geloofsgemeenschap ten diepste willen zijn.

Wij bidden U voor hen die een voortrekkersrol hebben binnen onze gemeenschap en voor hen die dat hebben in onze samenleving. Mogen zij zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid en geïnspireerd met wijsheid leiding geven aan hen over wie zij zijn aangesteld.

Bidden wij ook voor hen voor wie een intentie is opgeschreven in het intentieboek:.....

Eeuwige,
wees in ons midden en raak ons aan met het vuur
van dezelfde geest die in Jezus woonde
Moge het zo zijn.

Collecte: Straatpastoraat

Lied: Totdat hij komt

Breken en delen

Lied: Onze Vader (mel.Korsakov)

Zegen (geïnspireerd op een oud-christelijk zegengebed)

Ieder van ons gaat straks weer zijn of haar weg in de wereld.

Mogen wij daarbij vrucht dragen en tot zegen zijn voor de mensen om ons heen.

We hopen daarbij op hulp van de Eeuwige, die ons altijd nabij is,

Die vóór ons is om ons de juiste weg te wijzen,

Die achter ons is om ons te beschermen tegen gevaar,

Die naast ons is om ons te omarmen en te beschutten,

Die in ons is om ons te troosten bij verdriet,

Die onder ons is om ons op te vangen wanneer wij dreigen te vallen,

Die boven ons is om ons te zegenen.

Moge het zo zijn.

Amen.

Lied: Hierheen Vrouwe ademtocht